

Jobst Kázmér

Dr. Udránszky László (1862-1914)

*Mottó: „Minél messzebb
tekintünk a múltba,
annál távolabb
látunk a jövőbe.”*

W. S. Churchill

A Magyar Laboratóriumi Diagnosztikai Társaság 1995-ben kiemelkedően eredményes orvostanhallgatók részére Udránszky László díjat alapított. Ez adja időszerűségét, hogy a díj névadójának munkásságát ismeressem. Lehet, hogy napjaink élettanászai tiltakoznak, hogy a laborosok, közelebbről a klinikai kémiát művelők kisajátítják Udránszky Lászlót. Ebben azonban csak részben van igazuk: mindkét szakma magáénak vallhatja.

Mint oly sok kiváló tudós elődünk, nem a mai Magyarországon, hanem a Trencsén megyei Budatinban 1862-ben született. Orvosi tanulmányait 21 évesen, 1883-ban a Pázmány Péter Tudományegyetemen fejezte be. Már promóciója előtt Korányi Frigyes klinikáján fizetett gyakornok. Akkor azonban még nem tudott a belgyógyászat és élettani tudományok közt választani. Korányi felismerte a tehetséget és 3 év után, 1886-ban az élet- és kórvegytan tanulmányozására előbb egy évre Hoppe-Seylerhez küldi Strassburgba, ahonnan 1887-ben Freiburgba Baumann kémiai laboratóriumába megy át. Itt igen sikeres tudományos eredményekre jutott: igazolta korábbi megfigyelését, a szénhidrátok furfurool reakcióját. Munkásságának elismerése: a freiburgi egyetem 1889-ben orvosi kémiából habilitálta. 1890-ben újra Budapesten van, ahol Korányi Frigyes klinikáján laboratóriumi tanársegéd. Ugyanezen évben a budapesti egyetem is az orvosi kémia magántanárává fogadja. Ezzel a mérleg nyelve az elméleti kutatások felé billent, amit 1891-ben egyértelműen eldöntött a kolozsvári egyetem meghívása: vegye át a Plósz Pál alapított Élet- és Kórvegytani Intézet vezetését. Miután

úgy érezte, élettani ismeretei kiegészítésre szorulnak, előbb több hónapos tanulmányútra Lipcsébe ment az élettan akkor legtekintélyesebb tanárához, Ludwighoz, és csak 1892-ben foglalta el tanszékét. Érdekes és elgondolkoztató, midőn napjainkban tombol a szakszerű szakszerűtlenség az u.n. korszerűséggel, haladással ámitva környezetünket. 1910-ben ugyancsak meghívásra veszi át és korai haláláig, 1914-ig vezeti a budapesti orvoskar élettani intézetét.

Udránszky László már igen korán, 1882-ben kezdte meg az életvegytan területén tudományos működését. A beteljesedés a 18 kolozsvári év alatt volt. Ő ismerte fel, hogy a szénhidrátok kimutatására használt sokféle színreakció alapja lényegében furfuroolképződés. Ő adta a Molisch-féle alfa-naphthol reakciónak azt az alakját, melyet ma Molisch-Udránszky reakció néven ismerünk és a vizeletben a szénhidrát nyomok legérzékenyebb kimutatásának egyike. Meliussal a Pettenkoffer-féle epesav reakciót úgy módosította, hogy cukor helyett furfuroolt használt, nagyban fokozva így a reakció érzékenységét.

Jendrassikhoz hasonlóan Udránszky az élettant is magas szinten műveli. Különösen az érzékszervek, a melegézés és hő-fájdalom tanulmányozása foglalkoztatta. Akadémiai székfoglalóját 1909-ben is a fájdalom tárgykörből tartotta. Ebbe a témakörbe illik a „A látás élettana” című 30 ív terjedelmű monográfiája.

Széleskörű és sokoldalú tudását, ritka szakképzettségét kitűnően gyümölcsoztette nemcsak saját, de nagyszámú tanítványának kutatásaiban is. Közülük Veress Elemér és Reinbold Béla a kolozsvári élettani intézetben lettek utódai, Vas Bernát és Gara Géza pedig a Korányi klinika laboratóriumában, ahol 1894-ben, épp 101 éve adták ki az első magyar nyelvű laboratóriumi kézikönyvet: „Klinikai laboratóriumi útmutatás a laboratóriumi munkálatokhoz orvosnövendékek és gyakorló orvosok számára” címmel.

Végül néhány szó, amivel Tangl Ferenc az Orvosi Hetilapban 1914-ben írt nekrológiájában jellemezte Udránszky Lászlót az embert. „A tudós és tanár kristálytiszt, minden inkorrektiséget féltékenyen kerülő férfias jellemével, előzékenységgel embertársainak osztatlan tiszteletét szerezte meg. Érzékeny volt minden szép és nemes iránt, mindenkinek érzelmeit megbecsülte, rendkívül tapintatos volt. Azon kevesek közé tartozott, akinek nem volt ellensége. Finom lelke nem tette őt a harc emberévé, mégis mindig

* Levélcím: Prof. Dr. Jobst Kázmér
POTE Klinikai Kémiai Intézet
7624 Pécs, Ifjúság u. 13.

ott volt a haladás-barátai közt és részt vett a liberális szellem fejlesztéséért folyó nem lármás, de annál következetesebb, senki meggyőződését nem sértő küzdelemben. Nem mulasztott el egy alkalmat sem, mely lehetővé tette részvételét nemcsak szakmájának, hanem egyetemének, az egész felsőoktatásnak előmozdításában.”

Köszönetet mondok Dr. Ringelhann Béla tagtársunknak a rendelkezésemre bocsátott forrásmunkákért. Ezeket szívesen bocsátom magam is az érdeklődők rendelkezésére.

Ez az **ÖN** hirdetésének a helye

HIRDETÉSI ÁRAINK

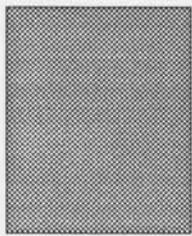
Kiadó:	Labormedicina Alapítvány
Megjelenés:	Három havonta
Hirdetés felvétel:	A szerkesztőség címén vagy telefonon Tel/Fax: (01) 142-8019

Az árak az általános forgalmi adót (ÁFA) nem tartalmazzák!

Hirdetési kedvezmények:

2 megjelentetés esetén	5%
3 megjelentetés esetén	8%
4 megjelentetés esetén	15%

További 20% árengedményt adunk színre bontott filmanyag, illetve nyomdakész film átadása esetén.

1/1 oldal fekete-fehér
80 000 Ft
1/1 oldal színes
150 000 Ft

1/2 oldal fekete-fehér
50 000 Ft
1/2 oldal színes
100 000 Ft

1/4 oldal fekete-fehér
29 000 Ft

1/8 oldal fekete-fehér
15 000 Ft

Két színnel nyomtatott hirdetés esetén: fekete-fehér alapár + 13 000 Ft + ÁFA
A folyóirat mellé borítékolt hirdetés esetén laponként 32 000 Ft + ÁFA